

การรักษาศีล 5 เพื่อการลด ละ เลิกดื่มสุราของชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว

ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่*

PRATICE THE BUDDHIST FIVE PERCEPTS TO QUIT ALCOHOL

DRINKING AT WAT CHEDIEMAEKRUA MAE FACK MAI SAM SAI

CHIANG MAI PROVINCE

อุเทน ลาพิงค์

Uten Larping

ตระกูล ชำนาญ

Trakoon Chamnan

พระครูสมุห์ธนโชติ จิระธมฺโม

Phrakrusamu Thanachot Ciradhammo

โผน นามณี

Phon Namanee

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus, Thailand.

E-mail: Khunten2002@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาผลที่เกิดจากการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา 3) เพื่อจัดทำคู่มือ การรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา เป็นการวิจัยเชิงแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ด้วยการศึกษเอกสาร และโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การลงพื้นที่ภาคสนาม การสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม ประชุมกลุ่มสนทนา และการลงพื้นที่แจกแบบสอบถาม จำนวน 380 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

---

* Received 22 April 2019; Revised 17 May 2019; Accepted 31 May 2019.

ผลการวิจัยพบว่า

1. การรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เริ่มต้นจากทำงานงดเหล้า ปี 2547 จากกิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา งานบุญปลอดเหล้า แต่งงานปลอดเหล้า งานศพปลอดเหล้า ได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาภาคเหนือ (คพชน.) ระยะที่สองช่วงระหว่างปี 2547 – 2549 ทำงานร่วมกับชุมชนแบบเข้มข้น ทำเรื่องงดเหล้าเป็นหลักและมีเรื่องอื่นๆ หลากหลายกลุ่ม และพบว่า รูปแบบการทำงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ฯ มี 3 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบการดำเนินงานตามประเด็นปัญหา สุรา และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 2) รูปแบบการดำเนินงานเน้นวัดศูนย์ประสานงาน 3) รูปแบบการดำเนินงานตามกลุ่มองค์กรต่างๆ โดยเชื่อมโยงรูปแบบต่างๆ เข้าด้วยกัน มีการสร้างแรงจูงใจ ค้นหากิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และพบว่า ปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จฯ นั้น คือ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของคณะทำงาน ผู้นำชุมชน กระบวนการอาสา การเข้าร่วมเป็นจิตอาสา มีกระบวนการสร้างคนจากคนด้วยโอกาสจากหลายกลุ่มองค์กรในชุมชน และชาวบ้านที่ได้พัฒนาเป็นรุ่นต่อรุ่น รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจให้กับอาสาสมัครและคณะทำงาน

2. ผลที่เกิดจากการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุราชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อครอบครัวจากการดำเนินงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิกดื่มสุราฯ อยู่ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านบทบาทบุคลากรและด้านการบริหารจัดการต่อการดำเนินงานการรักษาศีล 5 อยู่ระดับมาก และภาพรวม พบว่า ผลการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อครอบครัวจากการดำเนินงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิกดื่มสุราฯ อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ได้จัดทำคู่มือการรักษาศีล 5 เพื่อการลด ละ เลิก ดื่มสุรา สู่การนำไปประยุกต์ใช้

คำสำคัญ: การรักษาศีล 5, การลด ละ เลิก ดื่มสุรา, คู่มือการรักษาศีล 5

Abstract

The purpose of this research were 1. To study the treatment of the Five Precepts for the reduction of alcohol consumption in the community of Wat Chedie Maekrua Community, Mae Fack Sub-District, Chiang Mai Province. 2. To

study the effect of the Five Precepts for the abolition. 3. To prepare a guide to treat the precepts 5 for the reduction of alcohol consumption in the community. Mixed Method Research (Mixed Method Research). And using the questionnaire. In-depth interview Group discussion Field trip Participatory interviews Meeting group the questionnaire was distributed to 380 questionnaires.

The study and research found that.

1. Keeping the 5 precepts for the reduction of alcohol drinking community Wat Chedie Maekrua Community, Mae Fack Sub-District, Chiang Mai Province. From work to stop drinking alcohol in the year 2004 from the activities to stop drinking alcohol. Free booze Non-alcoholic wedding Alcohol free Supported by the Network of Northern Buddhist Monks, The second phase, between 2004 and 2006, worked with the community. There are 3 forms of alcohol abuse treatment. There are 3 forms of alcohol abuse treatment. 1) Alcohol and alcohol problems. Alcohol 2) Operational model focused on coordinated measurement 3) Operational model by various organizations. By linking styles together. Motivation Finding the right activities for the target group and finding the key to success is the role model of community leaders, volunteer processes. Join the volunteer. The process of creating people from the underprivileged of many community organizations. And the villagers have developed a generation. Including motivation. To the volunteers and the working group.

2. The result of study the effect of the Five Precepts for the abolition. Drinking. The use of daily life in the family from the implementation of the 5 precepts to reduce alcohol consumption. The highest level was the personnel and management. The 5 precepts of the Five Precepts are for the reduction of alcohol consumption. At the highest level.

3. Guide book to the treatment of the 5 precepts to reduce alcohol consumption to apply.

Keywords: Practice the Buddhist five precepts, to quit alcohol drinking, Guide book to the treatment of the 5

บทนำ

วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชนตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน วิถีชีวิต วัฒนธรรมของชุมชนไทย ผูกพันกับหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาอย่างแน่นแฟ้นมาเป็นเวลายาวนาน วัดเป็นทั้งสถานที่ดำเนินกิจการในหมู่ของพระสงฆ์ และเป็นที่ประกอบกิจกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับประชาชน กิจการและกิจกรรมเหล่านี้ขึ้นอยู่กับหน้าที่ หรือศาสนกิจหลักของพระสงฆ์ คือ การศึกษา การปฏิบัติธรรม และการเผยแผ่ สั่งสอนประชาชน จากการปฏิบัติกิจหน้าที่และดำเนินกิจการเหล่านี้ บทบาทของวัดได้พัฒนาขึ้นโดยลำดับตามกาลเวลา จนในที่สุด วัดได้กลายเป็นศูนย์กลางของสังคมเป็นที่รวมจิตใจของประชาชน วัดเป็นสถานที่แก้ไขปัญหาในหลายๆ เรื่องในสังคมไทย ปัญหาของการดื่มสุรา ถือว่าเป็นปัญหาอีกอย่างของสังคมไทย จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2554 จังหวัดเชียงใหม่ เป็นจังหวัดที่มีความชุกของการบริโภคแอลกอฮอล์ในประชากร อายุ 20 ปีขึ้นไป ในระดับรุนแรง ลำดับที่ 14 ของประเทศ ร้อยละ 42.70 มีดัชนีความเสี่ยงต่อปัญหาแอลกอฮอล์ เป็นลำดับที่ 5 ของประเทศ (0.66) (มูลนิธิเมาไม่ขับ , 2559)

สุรา หมายถึง เครื่องดื่มที่มีเอทิลแอลกอฮอล์ (ETHYL ALCOHOL) ผสมอยู่ในปริมาณไม่เกิน 60% ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่คนสามารถใช้ดื่มได้ (เป็นเกณฑ์กำหนดของสากลทั่วไป แต่ของคนไทยครอบคลุมถึงปริมาณไม่เกิน 80%) เอทิลแอลกอฮอล์เป็นสารที่เสพติดได้ การดื่มสุราได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ ครอบคร้ว อุบัติเหตุและอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรกำหนดมาตรการต่างๆ ในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสภาพผู้ติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อช่วยลดปัญหาและผลกระทบทั้งด้านสังคม และเศรษฐกิจ ช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน โดยให้ตระหนักถึงพิษภัยของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตลอดจนช่วยป้องกันเด็กและเยาวชนมิให้เข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้โดยง่าย

ในสมัยพุทธกาลพระพุทธองค์ได้ตรัสถึงโทษของการดื่มสุราไว้ในสัพพหลสุตตรว่า “ภิกษุทั้งหลาย การดื่มสุราและเมรัยที่บุคคลเสพ เจริญทำให้มากแล้ว ย่อมอันวยผลให้ไปเกิด

ในนรก อำนวยผลให้ไปเกิดในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน อำนวยผลให้ไปเกิดในเปรตวิสัย วิชาภแห่ง การตีมีสุราและเมรัยอย่างเบาที่สุด ย่อมอำนวยผลให้เป็นผู้วิกลจริตแก่ผู้เกิดเป็นมนุษย์” พุทธ ประสงค์ดังกล่าวนั้น ต้องการชี้ให้เห็นถึงผลกระทบ หรือผลสะท้อนที่จะได้รับในภพหน้า ซึ่งมี ผลร้ายแรงตั้งแต่การต้องเข้าไปสู่นรก แม้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกยังกลายเป็นคนบ้าไร้สติ นั่น คือผลกระทบที่บุคคลผู้ตีมีสุราจะต้องประสบตามหลักการในทางพระพุทธศาสนาอันเป็น ผลกระทบข้ามภพข้ามชาติ และผลที่บุคคลจะต้องได้รับในปัจจุบันกาล คือในช่วงระยะแห่งชีวิต นี้ยังเป็นผลที่ประจักษ์อยู่อย่างแจ่มแจ้งทุกแห่งหน ซึ่งพระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ว่าเป็นทางแห่ง ความเสื่อมทราม มีผลเป็นที่เกิดขึ้นทันตา ดังที่ตรัสไว้ในสังคาลสูตร ที่มณิกาย ปาฎิกวรรค คือ 1) เสียทรัพย์สินทันตาเห็น 2) ก่อการทะเลาะวิวาท 3) เป็นบ่อเกิดแห่งโรคภัยต่างๆ 4) เป็นเหตุเสีย ชื่อเสียง 5) เป็นเหตุให้ไม่รู้จักอายุ 6) เป็นเหตุทอนกำลังปัญญา (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2538) อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนหลาย หน่วยงาน ก็พยายามรณรงค์เกี่ยวกับการลด ละ เลิก อบายมุข โดยเฉพาะการตีมีสุรา ไม่ว่าจะ เป็นส่วนของกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวัฒนธรรม หรือแม้แต่ภาคเอกชน เช่น มูลนิธิเมา ไม่ขับ เป็นต้น พยายามที่จะกระตุ้นให้คนไทยลด ละ เลิก สิ่งเสพติดอันจะก่อให้เกิดผลเสียทั้ง แก่ตนเองและส่วนรวม แต่ผลที่ตามมาก็ยังไม่ค่อยจะประสบความสำเร็จ ดังจะเห็นได้จากกรณี การกระตุ้นให้งดตีมีสุราในช่วงเทศกาลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเทศกาลสงกรานต์ หรือเทศกาลปีใหม่ สุดท้าย ก็ยังถือว่าไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร แม้นคนทั่วไปจะรู้ว่าสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิด อุบัติเหตุสูงสุดถึงขั้นเสียชีวิต และมีผู้บาดเจ็บเป็นผลสะท้อนจากการตีมีสุราแล้วขับรถ

ในด้านการดำเนินงานของรัฐบาลเองปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลได้ประกาศกำหนดให้ “วัน เข้าพรรษา” ของทุกปี เป็น “วันงดตีมีสุราแห่งชาติ” ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันอังคารที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 โดยให้เริ่มต้นใช้บังคับในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 (วันเข้าพรรษา ของปีนั้น) ปีถัดมา พ.ศ. 2552 รัฐบาลยังได้ประกาศกำหนดให้ “วันเข้าพรรษา” เป็นวันห้าม ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยให้เริ่มต้นใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 เป็นต้นไป ทั้งนี้เพื่อรณรงค์ ให้ชาวไทยร่วมกันตั้งสัจจะอธิษฐานรักษาศีล 5 งด-ลด-ละ-เลิกการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ในวันเข้าพรรษา และในช่วงตลอด 3 เดือนระหว่างฤดูเข้าพรรษา อันจะเป็นพื้นฐาน ในการที่จะเลิกการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดไป เพื่อส่งเสริมค่านิยมที่ดีให้แก่สังคมไทย และในรัฐบาลยุคปัจจุบันได้ออกประกาศ เรื่อง กำหนดวันห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ฉบับ

ที่ 3) พ.ศ. 2558 โดยมีข้อเนื้อหาดังนี้ ข้อ 2 ห้ามผู้ใดขายเครื่องตีมแอลกอฮอล์ในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา ยกเว้นการขายเฉพาะร้านค้าปลอดอากรภายในอาคารท่าอากาศยานนานาชาติ ประกาศ ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 โดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี

จากข้อมูลและนโยบายดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ทั้งภาครัฐบาลและภาคประชาสังคมต่างๆ พยายามที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหา และจัดการกับเครื่องตีมแอลกอฮอล์มากขึ้นในระดับหนึ่ง แต่ปัญหาจากเครื่องตีมแอลกอฮอล์ยังคงมีอยู่ในทุกๆ วัน ปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบัน เป็นสังคม ที่คอยการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ความบกพร่องหรือปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่กับสังคมทุกวันนี้ เกิดจากการกระทำของมนุษย์และความเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ คนไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 90 เป็นพุทธศาสนิกชน ปัญหาที่เกิดขึ้นย่อมเกิดจากชาวพุทธ และจำเป็นต้องอาศัยพระพุทธศาสนา เป็นแนวทางในการแก้ไขพระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่จะชี้แนะจิตวิญญาณ และแก้ปัญหาของสังคมทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางด้าน การเมืองการปกครองปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อม และปัญหาทางด้านสิ่งเสพติด เป็นต้น แยก เช่นปัญหาการตีมสุรา และเครื่องตีมแอลกอฮอล์ ที่ก่อตัวขึ้นมาตั้งแต่ระดับเด็กและเยาวชน จนกระทั่งประชาชนคนไทยทั่วไป ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตสังคมไทยทั้งระบบ โดยเริ่มตั้งแต่ ปัญหาส่วนตัวของบุคคลผู้ตีมเอง เช่น ก่อให้เกิดการเสียวทรัพย์สิน เงินทอง โดยไม่ก่อให้เกิด ประโยชน์ และก่อให้เกิดโรคร้ายต่อสุขภาพร่างกายของตัวเอง เป็นต้น และ ยังส่งผลกระทบต่อ วิถีชีวิตครอบครัว ในขณะที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งภายในครอบครัวตกอยู่ในห้วงแห่งน้ำเมา ย่อม ทำให้ระบบเศรษฐกิจในครอบครัวผันผวน ความสงบสุขภายในครอบครัวก็จะลดน้อย ถอยลงไป ส่งผลให้เกิดเป็นมหันตภัยเงียบคอยบั่นทอนความมั่นคงของระบบทางสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ก่อให้เกิดเป็นภัยสังคมที่ร้ายแรงในอนาคตได้ ซึ่งปัญหานี้ได้รับการแก้ไขและมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้นจากชุมชน วัดเจติยัมเฒ่าคร้ว อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีท่านเจ้าอาวาส และวัดเป็นศูนย์กลาง โดยการใช้ หลักศีล 5 จาก หลักการและเหตุผลข้างต้นซึ่งกล่าวถึงโทษภัยของปัญหาและผลกระทบจากเครื่องตีม แอลกอฮอล์ อันมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืนทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้สอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ว่า “ส่งเสริม ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อองค์ความรู้ คุณุณธรรม” ทำให้ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยมหา

มกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา และบุคลากรทางพระพุทธศาสนามีความมุ่งมั่นที่จะนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการจัดการกับปัญหาและผลกระทบจากเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ดังกล่าว พร้อมทั้งชี้ให้เห็นในการดำเนินการจัดการปัญหาและผลกระทบจากเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในเชิงประจักษ์ ที่เกิดขึ้นในศีลข้อที่ 5 ในเรื่องการเว้นจากการตี๋มสุราเมรัยและเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ต่างๆ โดยเฉพาะวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ว่าประสบผลสำเร็จอย่างไร ตลอดจนเพื่อแสวงหาแนวทางในการรักษาศีล 5 ในการลด ละ เลิก จากเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ ของพระสงฆ์ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นการค้นหาทางออกสำคัญด้วยการวิจัยในบริบทเชิงพระพุทธศาสนา ที่จะนำสังคมไทยไปสู่ความสงบสุขอันยั่งยืนและมั่นคงได้ตามหลักพุทธธรรมอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ตี๋มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาผลที่เกิดจากการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ตี๋มสุราของชุมชน วัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ด้วยการศึกษาเอกสาร และโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การลงพื้นที่ภาคสนาม การสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม ประชุมกลุ่มสนทนา กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างของประชากร โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจาก จำนวนประชากรทั้งหมดมีจำนวน 7,872 คน และผู้ศึกษาได้ใช้กลุ่มตัวอย่างตามสูตร TaRo Yamane $n = N \div (1 + Ne^2)$ ใช้ค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ที่กำหนดได้ จำนวน 380 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น นักวิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้แก่ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง ตลอดจนใช้นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต ของคณะศาสนาและปรัชญา จำนวน 5 ท่าน ในการแจกแบบสอบถาม โดยมีหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์เกี่ยวกับชุมชนแต่ละชุมชน เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมของแต่ละวัด/ชุมชน ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมด้วยตนเอง ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการพบเห็นจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และข้อมูลที่เป็นข้อสรุปจากการที่ได้จัดเวทีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ตลอดจนนำไปสู่การสังเคราะห์ข้อมูลโดยนักวิจัยสังเคราะห์ข้อมูลจากที่รวบรวมและจัดเก็บจากกลุ่มเป้าหมาย ทั้งจากเวทีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสังเคราะห์จากเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ โดยการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเชิงคุณภาพโดยนักวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลมีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้แก่

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานั้น ผู้ศึกษาได้รับแบบสอบถามคืน และได้้นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ (Completeness) ความสอดคล้อง (Relevancy) ของคำตอบในแบบสอบถามทุกข้อทุกประเด็น ทุกฉบับและนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม และการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ด้วยวิธีการของ LS.D. (Least-Significant Different) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

1.2 ข้อมูลผลที่เกิดจากการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

โดยคำนวณจากคะแนนต่ำสุด (Minimum) และค่าคะแนนสูงสุด (Maximum) หาค่ามัชฌิมเลขคณิตหรือค่าเฉลี่ย (Mean, $\bar{X}$) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สำหรับเครื่องมือในส่วนที่ 2 เป็นชุดคำถามแบบมาตราวัดส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ที่ให้เลือกคำตอบ “เห็นด้วยน้อยที่สุด” “เห็นด้วยน้อย” “ไม่แน่ใจ” “เห็นด้วยมาก” หรือ “เห็นด้วยมากที่สุด” โดยกำหนดค่าคะแนน เป็น 5 คะแนน ดังนี้

เห็นด้วยน้อยที่สุด	=	1
เห็นด้วยน้อย	=	2
ไม่แน่ใจ	=	3
เห็นด้วยมาก	=	4
เห็นด้วยมากที่สุด	=	5

การแปลผลเพื่อวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการรักษาศีล 5 เพื่อการลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจติยแม่ศรีว ต.แม่แฝกใหม่ อ.สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ทำโดยการแปลงค่าคะแนนที่วัดระดับความคิดเห็น และนำคะแนนรวมของข้อคำถามในแต่ละประเด็นเป็นค่าระดับ และกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดระดับความคิดเห็น โดยใช้เกณฑ์คะแนนอัตราภาคชั้น (Class Interval) คือ

$$\text{พิสัย} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\frac{5-1}{5} = \frac{4}{5} = 0.80$$

ดังนั้นค่าระดับความคิดเห็น เพื่อพิจารณาในการตีความหมาย เป็นดังนี้

เห็นด้วยน้อยที่สุด	=	1.00-1.80
เห็นด้วยน้อย	=	1.81-2.60
ไม่แน่ใจ	=	2.61-3.40
เห็นด้วยมาก	=	3.41-4.20
เห็นด้วยมากที่สุด	=	4.21-5.00

1.3 คำถามปลายเปิด เพื่อให้ประชากรที่ศึกษาแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
โดยอิสระ

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานั้น ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาในเนื้อหาสาระ(Content Analysis) ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น จัดประเภท/กลุ่มข้อมูล เพื่อให้ได้ชุดข้อมูล ที่สามารถเสนอเป็นข้อเท็จจริง และใช้ประกอบการวิเคราะห์อภิปราย ซึ่งมีการให้เหตุผลเชิงตรรกะ นำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนา เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้

ผลการวิจัย

1. การรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

การรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ระยะแรกเริ่มทำงานงดเหล้า ปี 2547 จากกิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา งานบุญปลอดเหล้า แต่งงานปลอดเหล้า งานศพปลอดเหล้า ทำเป็นประจำทุกปี แหล่งทุนที่เข้ามาสนับสนุนช่วงแรก คือ สนับสนุนในนามของเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาภาคเหนือ (คพชน.) จากงานของกลุ่มเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาชุมชนภาคเหนือ (คพชน.) เป็นหลัก

ระยะที่สองช่วงระหว่างปี 2547 – 2549 ทำงานร่วมกับชุมชนแบบเข้มข้น ทำเรื่องงดเหล้า เรื่องป่าชุมชน เรื่องออมทรัพย์ เรื่องเด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ติดเชื้อ (HIV) กลุ่มผลกระทบการทำงานในช่วงนั้นสามารถเข้าได้กับทุกกลุ่มทุกหน่วยงานในพื้นที่ เกิดกลุ่มเครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลแม่แฝกใหม่ จึงได้เริ่มการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ขึ้น โดยการทำงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และผู้มีอุดมการณ์ฯ ไม่ได้มีข้อจำกัดการเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้สมาชิกของเครือข่ายประชาสังคมเพื่อการรณรงค์งดเหล้า จังหวัดเชียงใหม่ จึงมีความหลากหลายของที่มา จากทั้งภาครัฐ ภาคศาสนา ภาคประชาชน และภาคประชาสังคม การดำเนินงานของประชาคมสร้างเสริมสุขภาพเพื่อการรณรงค์งดเหล้า จังหวัดเชียงใหม่ มีการดำเนินงานเป็นศูนย์ประสานงานขนาดเล็ก ที่ตั้งอยู่ที่วัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีศักยภาพในการทำงานกับพื้นที่ทั้ง 25 อำเภอของจังหวัด

เชียงใหม่ มีเครือข่าย องค์กรภาคี จากคณะสงฆ์ และจากองค์กรสาธารณ ประโยชน์ร่วมกัน หนุนเสริมและขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ โดยมี พระครูสมุห์วิเชียร คุณธรรมโม เป็นประธานศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนงาน รมรงค์และดำเนินการลด ละ เลิก เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ทั้งจังหวัดเชียงใหม่

รูปแบบการทำงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่ ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามี 3 รูปแบบ คือ

1.1 รูปแบบการดำเนินงานตามประเด็นปัญหา สุรา และเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์

1.2 รูปแบบการดำเนินงานเน้นวัดศูนย์ประสานงาน

1.3 รูปแบบการดำเนินงานตามกลุ่มองค์กรต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงรูปแบบต่างๆ เข้าด้วยกัน มีการสร้างแรงจูงใจ ค้นหากิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น โครงการปลูกผัก เพราะรักแม่ และโครงการพ่อน้ำ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มเยาวชน เป็นต้น

ปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จของการทำงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่คริว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

สรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จนั้น คือ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของ คณะทำงาน ผู้นำชุมชน กระบวนการอาสา การเข้าร่วมเป็นจิตอาสา และเป็นอาสาสมัคร ร่วมขับเคลื่อนงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่คริว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และเกิดจาก การพัฒนาการสร้างคน มีการ กระบวนการสร้างคนจากคนด้อยโอกาสจากหลายกลุ่มองค์กรในชุมชนให้มีอุดมการณ์ทำงาน เพื่อชุมชนตามแบบ พระครูสมุห์วิเชียร โดยท่านมีความตั้งใจในการทำงาน ไม่หวังผลตอบแทน “ใช้หลักการทำงาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ใช้หลักการนี้เจาะทำให้ระเบิดภายในชุมชน และ ชาวบ้านที่ได้พัฒนาเป็นรุ่นต่อรุ่น รวมทั้งการแรงจูงใจ ให้กับอาสาสมัครและคณะทำงาน จึงเป็น ปัจจัยที่ทำให้การทำงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่คริว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ประสบความสำเร็จ

2. การศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดจากการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชน วัดเจดีย์แม่คริว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ว่า ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วม การรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ชุมชนวัดเจดีย์แม่คริว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอ

สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีอายุระหว่าง 46 – 55 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เคยเข้าร่วมกิจกรรมการรักษา ศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เข้าร่วมเฉพาะในช่วงเข้าพรรษาและจำนวนระยะเวลาที่เข้าร่วมทำกิจกรรม การรักษา ศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอ สันทราย จังหวัดเชียงใหม่โดยส่วนใหญ่ เข้าร่วมทำกิจกรรม 1-3 เดือน

2.2 ผลลัพธ์ที่เกิดจากการรักษา ศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุราชุมชนวัดเจดีย์แม่ ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลลัพธ์ที่เกิดจากการรักษา ศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุราชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัด เชียงใหม่ ใน 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ดำเนินงานการรักษา ศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุราฯ, ด้านบทบาทบุคลากรต่อการดำเนินงานการรักษา ศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิกดื่มสุราฯ, ด้านการถ่ายทอด/ส่งเสริมความรู้ ต่อการดำเนินงานการรักษา ศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่ม สุราฯ, ด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อครอบครัวจากการดำเนินงานการรักษา ศิล 5 เพื่อ การ ลด ละ เลิกดื่มสุราฯ, ด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อชุมชน และสังคมจากการ ดำเนินงานการรักษา ศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิกดื่มสุราฯ สามารถสรุปผลได้ว่า การรักษา ศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุราชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัด เชียงใหม่ ด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อครอบครัวจากการดำเนินงานการรักษา ศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิกดื่มสุราฯ อยู่ระดับมากที่สุด 5 รองลงมา คือ ด้านบทบาทบุคลากรต่อการ ดำเนินงานการรักษา ศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิกดื่มสุราฯ อยู่ระดับมาก (4) ด้านการบริหาร จัดการ ดำเนินงานการรักษา ศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุราฯ ด้านการนำไปใช้ใ้ ใน ชีวิตประจำวันต่อชุมชน และสังคมจากการดำเนินงานการรักษา ศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิกดื่ม สุราฯ และด้านการถ่ายทอด/ส่งเสริมความรู้ ต่อการดำเนินงานการรักษา ศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุราฯ ลำดับและเมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผลลัพธ์การรักษา ศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุราชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ให้ ผลลัพธ์การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อครอบครัวจากการดำเนินงานการรักษา ศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิกดื่มสุราฯ อยู่ระดับมากที่สุด (5)

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง “การรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยเป็นประเด็นหลัก ดังนี้

1. การรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มเครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลแม่แฝกใหม่ จึงได้เริ่มการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ขึ้น โดยการทำงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และผู้มีอุดมการณ์ฯ ไม่ได้มีข้อจำกัด การเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้สมาชิกของเครือข่ายประชาสังคมเพื่อการรณรงค์งดเหล้า จังหวัดเชียงใหม่ จึงมีความหลากหลายของที่มา จากทั้งภาครัฐ ภาคศาสนา ภาคประชาชน และภาคประชาสังคม การดำเนินงานของประชาคมสร้างเสริมสุขภาพเพื่อการรณรงค์งดเหล้า จังหวัดเชียงใหม่ มีการดำเนินงานเป็นศูนย์ประสานงานขนาดเล็ก ที่ตั้งอยู่ที่วัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีศักยภาพในการทำงานกับพื้นที่ทั้ง 25 อำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ มีเครือข่าย องค์กรภาคี จากคณะสงฆ์ และจากองค์กรสาธารณ ประโยชน์ ร่วมกันหนุนเสริมและขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ โดยมี พระครูสมุห์วิเชียรคุณธมโม,ดร.เป็นประธานศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนงาน รณรงค์และดำเนินการลด ละเลิก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งบทบาทของพระสงฆ์ดังกล่าว สอดคล้องงานวิจัย เรื่อง การศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในอำเภอลานกระบือกับการมีส่วนร่วมรณรงค์ประชาชน เลิกเหล้าเข้าพรรษา พบว่า บทบาทของพระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมรณรงค์ประชาชนเลิกเหล้าเข้าพรรษา ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง การสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการมีส่วนร่วมรณรงค์ประชาชนเลิกเหล้าเข้าพรรษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของพระสงฆ์กับบทบาทของพระสงฆ์ในการมีส่วนร่วมรณรงค์ประชาชนเลิกเหล้าเข้าพรรษา ในภาพรวมพบว่า มีเพียงอายุของพระสงฆ์ที่ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาท การมีส่วนร่วมรณรงค์ประชาชนเลิกเหล้าเข้าพรรษา สำหรับจำนวนพรรษาที่บวชมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย การศึกษาสามัญ การศึกษาธรรม ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยโทษเหล้า และการได้รับข่าวสาร มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

รูปแบบการทำงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่คร้ว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ นั้นผู้วิจัยพบว่า รูปแบบการดำเนินงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่คร้ว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีความสอดคล้องในประเด็น รูปแบบการดำเนินงานตามประเด็นปัญหา สุรา และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การดื่มเหล้าในงานบุญ งานศพ และในวันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องแนวคิดการดำเนินงานตามสภาพปัญหาและสถานการณ์ของพระครูสุเมธธรรมธาตา (พระครูสุเมธธรรมธาตา, 2553) ที่พบว่า 1) สภาพและปัญหาการดื่มสุราในสังคมไทย ก่อให้เกิดปัญหาลูกโซ่ที่เกี่ยวข้องกันไปหมดแทบทุกเรื่อง ทั้งความฟุ้งเฟ้อ ความยากจน ครอบครัวแตกแยกมีปัญหา ก่อให้เกิดอาชญากรรมต่าง ๆ อุบัติเหตุ โรคมะเร็ง สิว รุมเร้า การสูญเสียทรัพยากรบุคคล และสูญเสียทางเศรษฐกิจของสังคมไทยโดยรวม 2) มีผลกระทบของการดื่มสุราต่อสังคมไทย ทำให้เกิดความเชื่อผิดคิดว่าการดื่มสุราเป็นวัฒนธรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ที่แทรกซึมอยู่ในทัศนคติ จนทำให้ผู้คนในสังคมมองว่าการดื่มเป็นเรื่องปกติ แม้แต่งงานบุญก็ยังไม่วางการดื่มด้วยเช่นกัน การดื่มสุรากลับทำให้ผู้ดื่มขาดสติ ขาดความยับยั้งชั่งใจ และกระทำความรุนแรง อันเป็นปัญหาของสังคม 3) การหาทางออกในการแก้ปัญหการดื่มสุราตามหลักพุทธธรรม การนำหลักพุทธธรรมเพื่อแก้ปัญหการดื่มสุราในสังคมไทย ทั้งนี้ผู้ศึกษาและวิจัยยังค้นพบว่า รูปแบบการดำเนินงานเน้นวัดศูนย์ประสานงาน ของวัดเจดีย์แม่คร้ว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ นั้นมีส่วนช่วยขัดเกลาจิตใจของประชาชนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “บทบาทของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 ที่มีต่อการแก้ไขปัญหาอบายมุข โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก” (มานพ นักการเรียน, 2554) พบว่า เจ้าอาวาสมีความคิดเห็นว่า สภาพจิตใจของบุคคลที่ขาดการฝึกฝนให้รู้จักระงับยับยั้งเป็นเหตุให้ถูกชักจูงให้เข้าไปเกี่ยวกับอบายมุขได้ง่าย ซึ่งการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่คร้ว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่สามารถตอบสนองต่อการสร้างการรับรู้ มีการฝึกสติเท่าทันจากการปฏิบัติธรรมช่วงเข้าพรรษา และวันสำคัญต่างๆ ทางพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี และงานดังกล่าวยังสอดคล้องกับการศึกษาและวิจัยเรื่อง “ผลของการใช้หลักธรรมภาวนา 4 ที่มีต่อการสร้างภูมิคุ้มกันตน ด้านการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 เขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดชัยภูมิ”

(พระฐิตะวงษ์ อนุตตโร, 2555) พบว่านักเรียนหลักการเข้าร่วมกิจกรรมการปฏิบัติตามหลักธรรมภาวนา 4 พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมมารับผิดชอบในโรงเรียน และที่บ้าน ลดพฤติกรรมเสี่ยงจากการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์

ปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จของการทำงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ นั้นผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จ นั้นคือการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของคณะทำงาน ผู้นำชุมชน กระบวนการอาสา การเข้าร่วมเป็นจิตอาสา และเป็นอาสาสมัคร ร่วมขับเคลื่อนงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และเกิดจากการพัฒนาการสร้างคน มีการกระบวนการสร้างคนจากคนด้อยโอกาสจากหลายกลุ่มองค์กรในชุมชนให้มีอุดมการณ์ทำงานเพื่อชุมชนตามแบบ พระครูสมุทร.วิเชียรโดยท่านมีความตั้งใจในการทำงาน ไม่หวังผลตอบแทน “ใช้หลักการทำงาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ใช้หลักการนี้เจาะทำให้ระเบิดภายในชุมชน และชาวบ้านที่ได้พัฒนาเป็นรุ่นต่อรุ่น จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้การทำงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ประสบความสำเร็จรวมทั้งการสร้างแรงจูงใจ ให้กับอาสาสมัครและคณะทำงาน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาและวิจัย เรื่อง “พุทธวิธีสร้างแรงจูงใจในการรักษาศีล 5” (ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์, 2558) พบว่า การทำให้เห็นถึงเหตุที่พระพุทธเจ้าสามารถสร้างแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 ได้ นั้น เพราะพระองค์ทรงเข้าใจแรงจูงใจพื้นฐานของมนุษย์ ลักษณะของแรงจูงใจที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระพุทธศาสนามีทั้งที่เป็นแรงจูงใจภายนอก ได้แก่ แรงจูงใจจากความศรัทธาในพระพุทธเจ้า และแรงจูงใจภายใน ได้แก่ แรงจูงใจที่เกิดจากความกลัว, แรงจูงใจที่เกิดจากตัณหา มานะ และทิฐิ, แรงจูงใจที่เกิดจากกฎแห่งกรรม พระพุทธเจ้าทรงใช้ประโยชน์จากแรงจูงใจเหล่านี้มาสร้างแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 พุทธวิธีที่พระองค์ใช้ในการสร้างแรงจูงใจในการรักษาศีล 5 คือ ทรงใช้ปัญญาการบำบัดผู้ตั้งมั่นและเอื้อประโยชน์แก่ผู้ฟัง ทรงนำประโยชน์ที่เกิดจากความปรารถนาความสุขของมนุษย์มาสร้างแรงจูงใจที่มุ่งสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาเป็นความสุขที่แท้จริง ทรงใช้ประโยชน์จากความกลัว นำมาสร้างแรงจูงใจให้เห็นโทษและภัยของการละเมิดศีล และทรงใช้ประโยชน์จากความเชื่อเรื่องกรรม มาสร้างแรงจูงใจโดยจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปสู่การบรรลุธรรม แรงจูงใจภายนอกที่เกิดขึ้นจากกัลยาณมิตรมีบทบาทที่สำคัญในการ

สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติตาม ศีล 5 คุณสมบัติที่สำคัญของกัลยาณมิตร ก็คือ การทำหน้าที่เป็นแบบอย่างของผู้ที่ปฏิบัติตามหลักศีล 5 และจำเป็นต้องรู้วิธีการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เหมาะกับเชื้อพื้นฐานของแต่ละบุคคล หมู่บ้านรักษาศีล 5 จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อหมู่คนผู้รักษาศีล 5 รวมพลังในการชักชวนให้สมาชิกที่อยู่ร่วมด้วยโดยเริ่มจากคนในครอบครัว สร้างครอบครัวให้เป็นครอบครัวสัมมาทิฐิ โดยมีศีล 5 เป็นหลักพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ขยายผลไปสู่ชุมชนเป็นสังคมที่มีความสุข

2. การศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดจากการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

สามารถอภิปรายได้ว่า ผลลัพธ์ที่เกิดจากการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ใน 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการดำเนินงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา, ด้านบทบาทบุคลากรต่อการดำเนินงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิกดื่มสุรา, ด้านการถ่ายทอด/ส่งเสริมความรู้ ต่อการดำเนินงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา, ด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อครอบครัวจากการดำเนินงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา, ด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อชุมชน และสังคมจากการดำเนินงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิกดื่มสุรา สามารถอภิปรายได้ว่า การรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุราชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อครอบครัวจากการดำเนินงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา อยู่ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านบทบาทบุคลากรต่อการดำเนินงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิกดื่มสุรา อยู่ระดับมาก ด้านการบริหารจัดการดำเนินงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ด้านการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อชุมชน และสังคมจากการดำเนินงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิกดื่มสุรา และด้านการถ่ายทอด/ส่งเสริมความรู้ต่อการดำเนินงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ลามลำดับและเมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผลลัพธ์การรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุราชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ให้ผลลัพธ์การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อครอบครัวจากการดำเนินงานการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิกดื่มสุรา อยู่ระดับมากที่สุด ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวสะท้อนถึงการรับรู้ โดยสอดคล้องกับการศึกษาและวิจัยเรื่อง “ผลกระทบ

ของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ ปีพุทธศักราช 2551 ที่มีต่อวัดในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานคร” (พระมหากลม ถาวรและคณะ, 2556) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ พุทธศักราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมฯ ว่า สามารถทำให้ลดอุบัติเหตุบนท้องถนนได้, การห้ามจำหน่ายแอลกอฮอล์ในวัดเป็นสิ่งที่ดี, ควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมฯ นี้ให้มากขึ้น และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมนี้เป็นหน้าที่ของทุกคน อยู่ในระดับดีมาก

สรุป

การรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ตี้มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ระยะแรกเริ่มทำงานงดเหล้า ปี 2547 จากกิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา งานบุญปลอดเหล้า แต่งงานปลอดเหล้า งานศพปลอดเหล้า ทำเป็นประจำทุกปี แหล่งทุนที่เข้ามาสนับสนุนช่วงแรกคือ สนับสนุนในนามของเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาภาคเหนือ (คพชน.) จากงานของกลุ่มเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาชุมชนภาคเหนือ (คพชน.) เป็นหลัก ระยะที่สองช่วงระหว่างปี 2547 – 2549 ทำงานร่วมกับชุมชนแบบเข้มข้น ทำเรื่องงดเหล้า เรื่องป่าชุมชน เรื่องออมทรัพย์ เรื่องเด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ติดเชื้อ (HIV) กลุ่มผลกระทบการทำงานในช่วงนั้นสามารถเข้าได้กับทุกกลุ่มทุกหน่วยงานในพื้นที่ เกิดกลุ่มเครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลแม่แฝกใหม่ จึงได้เริ่มการรักษาศีล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ตี้มสุรา ของชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ขึ้น โดยการทำงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และผู้มีอุดมการณ์ฯ ไม่ได้มีข้อจำกัดการเข้ามามีส่วนร่วม ทำให้สมาชิกของเครือข่ายประชาสังคมเพื่อการรณรงค์งดเหล้า จังหวัดเชียงใหม่ จึงมีความหลากหลายของที่มา จากทั้งภาครัฐ ภาคศาสนา ภาคประชาชน และภาคประชาสังคม การดำเนินงานของประชาคมสร้างเสริมสุขภาพเพื่อการรณรงค์งดเหล้า จังหวัดเชียงใหม่ มีการดำเนินงานเป็นศูนย์ประสานงานขนาดเล็ก ที่ตั้งอยู่ที่วัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีศักยภาพในการทำงานกับพื้นที่ทั้ง 25 อำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ มีเครือข่าย องค์กรภาคี จากคณะสงฆ์ และจากองค์กรสาธารณ ประโยชน์ร่วมกันหนุนเสริมและขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ โดยมี พระครูสมุห์วิเชียร คุณธมโม

เป็นประธานศูนย์ประสานงานขับเคลื่อนงาน รณรงค์และดำเนินการลด ละ เลิก เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ทั้งจังหวัดเชียงใหม่ โดยมี 3 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบการดำเนินงานตามประเด็น ปัญหา สุรา และเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ 2) รูปแบบการดำเนินงานเน้นวัดศูนย์ประสานงาน 3) รูปแบบการดำเนินงานตามกลุ่มองค์กรต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงรูปแบบต่างๆเข้าด้วยกัน มีการสร้าง แรงจูงใจ ค้นหากิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น โครงการปลูกผักเพราะรักแม่ และ โครงการพ่อน้ำ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มเยาวชน ปัจจัยสำคัญแห่งความสำเร็จ นั่นคือ การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของคณะทำงาน ผู้นำชุมชน กระบวนการอาสา การเข้าร่วมเป็นจิตอาสา และเป็นอาสาสมัคร ร่วมขับเคลื่อนงานการรักษาศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ของ ชุมชนวัดเจดีย์แม่ครัว ตำบลแม่แฝกใหม่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และเกิดจาก การพัฒนาการสร้างคน มีการกระบวนการสร้างคนจากคนด้อยโอกาสจากหลายกลุ่มองค์กรใน ชุมชนให้มีอุดมการณ์ทำงานเพื่อชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรเพิ่มการศึกษาในประเด็นการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา กับ คนเลิกเหล้าและเป็นอาสาสมัครตัวอย่างเพื่อเป็นแนวทางศึกษาวิจัยต่อประเด็นการลดผู้ป่วยพิษสุราเรื้อรังในอนาคต

1.2 ควรจัดทำระบบฐานข้อมูลกลางกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างเป็นระบบ และควรจัดทำ สื่อ นวัตกรรมที่เกิดจากการทำกิจกรรมการรักษาศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา เช่น หนังสือ คู่มือ ซีดี เพื่อเผยแพร่ผลงานในระดับภาค เป็นต้น

1.3 ควรศึกษาประเด็นการรักษาศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ดื่มสุรา ในกลุ่มเฉพาะ เช่น ประชากร กลุ่มแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติงาน

2.1 ควรเพิ่มระยะเวลาในการศึกษาให้มากขึ้น เนื่องจากพื้นที่เป็นชุมชนขนาดใหญ่ และมีอีกหลายกิจกรรมที่น่าสนใจ จึงต้องเพิ่มระยะเวลาการศึกษาให้มากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาประเด็นเยาวชนกับการรักษาศิล 5 เพื่อการ ลด ละ เลิก ต้มสุราให้มากขึ้นเพราะเป็นกลุ่มที่สำคัญต่อการพัฒนาและการป้องกันนักดื่มหน้าใหม่

3.2 ควรเพิ่มประเด็นศึกษาผู้สูงอายุที่เลิก เหล้าและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ลด ละ เลิก ต้มสุรา สู่การพัฒนาตนเองในช่วงสูงวัย

3.3 ควรทำการศึกษาผลลัพธ์จากการทำงานในระดับจังหวัดเพื่อวิเคราะห์ถึงความสำเร็จในแต่ละพื้นที่ เช่น อำเภอที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างไร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์ . (2558). พุทธวิธีสร้างแรงจูงใจในการรักษาศิล 5. วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 5 (1), 30.

พระครูสุมนต์ธรรมธาดา. (2553). ศึกษาปัญหาและทางออกของการดื่มสุราที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา): มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระฐิตะวงษ์ อนุตตโร. (2555). ผลของการใช้หลักกรรมภาวนา 4 ที่มีต่อการสร้างภูมิคุ้มกันตนด้านการดื่มเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. สถาบันวิจัยญาณสังวร, 5 (2) ,1-8.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2538). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหากลม ถาวโรและคณะ. (2556). ผลกระทบของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปีพุทธศักราช 2551 ที่มีต่อวัดในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์.

มานพ นักการเรียน. (2554). บทบาทของเจ้าอาวาสในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 ที่มีต่อการแก้ไขปัญหาอบายมุข. สถาบันวิจัยญาณสังวร, 5 (2) ,9-18.

มูลนิธิเมาไม่ขับ . (4 สิงหาคม 2559). สถิติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ . เข้าถึงได้จาก www.ddd.or.th